

บทคัดย่อ

การที่ชายและหญิงตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ปัญหาเรื่องความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้ และถือเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตคู่ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางด้านความคิดและการกระทำที่ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันให้เป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งบางปัญหาอาจเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่บางปัญหาอาจเป็นเรื่องใหญ่ทำให้ครอบครัวล่มสลายได้และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงเกินกว่าที่จะเยียวยาหรือแก้ไขให้กลับมาใช้ชีวิตสมรสร่วมกันได้อย่างปกติสุขเหมือนเดิม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการเพื่อยุติความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันนั้น ด้วยเหตุนี้การหย่าจึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นหนทางหนึ่งในการยุติความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ แม้ในอดีตกฎหมายของบางประเทศ จะได้เคยบัญญัติห้ามมิให้คู่สมรสหยาขาดจากกัน เนื่องจากถูกจำกัดด้วยข้อบัญญัติทางศาสนา แต่เมื่อไม่อาจจะหลีกเลี่ยงปัญหาในการใช้ชีวิตสมรสดังกล่าว จึงได้มีความพยายามที่จะแสวงหาวิธีการต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการหลีกเลี่ยงข้อบัญญัติทางศาสนานั้น เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคู่สมรสสิ้นสุดลงโดยเหตุอื่นที่มีใช้การหย่า อาทิเช่น การแยกกันอยู่ระหว่างคู่สมรส เป็นต้น

เนื่องจากผลของการสมรสในทางกฎหมายนั้น มิใช่จะก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างบิดามารดากับบุตรอีกด้วย ดังนั้น หากมีบทบัญญัติของกฎหมายให้การหย่าขาดจากการสมรส สามารถกระทำได้อย่างง่ายดายแล้ว การสมรสนั้นก็อาจจะสิ้นสุดจากกันด้วยเหตุอันเนื่องมาจากการทะเลาะเบาะแว้งตามปกติธรรมดาของคู่สามีภรรยา หรือด้วยเหตุอันเกิดจากการที่คู่สมรสมีทัศนคติหรือความคิดเห็นที่แตกต่างหรือไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งหากให้นำเหตุดังกล่าวมากล่าวอ้างเพื่อต้องการฟ้องขอหย่าได้แล้วก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวอันเป็นการทำลายความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของบุคคลในครอบครัวทำให้เกิดเป็นปัญหาทางสังคมตามมา โดยเฉพาะปัญหาของเด็กในครอบครัวที่บิดามารดาหย่าขาดจากกัน

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้มุ่งเน้นที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์ของการหย่าว่าด้วยเรื่องการจงใจละทิ้งร้าง ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 1516(4) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกรหย่าตามกฎหมายครอบครัวของต่างประเทศและแสดงให้เห็นถึงปัญหาบางประการเกี่ยวกับเหตุหย่าที่เกิดจากการจงใจละทิ้งร้างของคู่สมรส เพื่อชี้ให้เห็นถึงทฤษฎีและพัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับการหย่าตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่า เหตุหย่าว่าด้วยเรื่องการจงใจละทิ้งร้างยังมีปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเหมาะสมของระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้าง ซึ่งตามกฎหมายได้กำหนดระยะเวลาการจงใจละทิ้งร้างไว้ 1 ปี นั้น ผู้เขียนเห็นว่าระยะเวลาดังกล่าวสั้นเกินไป ไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ให้แน่ใจได้ว่าคู่สมรสทั้งสองฝ่ายหมดรักหมดเยื่อใยไม่ตรีต่อกันและไม่คิดจะกลับมาอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาอีกต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้เขียนจึงเห็นควรกำหนดระยะเวลาการละทิ้งร้างเสียใหม่เป็น 2 ปี และประกอบกับประเทศส่วนใหญ่ อาทิเช่น ประเทศอังกฤษ และประเทศสิงคโปร์ ก็ได้กำหนดระยะเวลาการละทิ้งร้างไว้ 2 ปี เช่นกัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้พบปัญหาเรื่องการนับระยะเวลาต่อเนื่องกันในการละทิ้งร้าง เนื่องจากคู่สมรสฝ่ายที่ละทิ้งร้างอาจจะมีเจตนาไม่สุจริตกลับมาอยู่ด้วยกันก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยไม่ประสงค์ที่จะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาอย่างแท้จริงแต่อย่างใด เพราะภายหลังก็ได้ละทิ้งร้างไปอีก ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวและเพื่อคุ้มครองคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเห็นควรบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในเรื่องการกำหนดช่วงระยะเวลาการกลับมาคืนดีกัน ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายที่ละทิ้งร้างกลับมาอยู่ร่วมกันไม่ครบ 6 เดือน และต่อมาได้ละทิ้งร้างไปอีก เห็นควรมิให้ถือว่าระยะเวลาการละทิ้งร้างได้เคยสะดุดหยุดลง ปัญหาประการต่อมากรณีภริยาเพิ่งให้กำเนิดบุตรและบุตรอายุยังไม่ครบ 1 ปี ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวภริยาต้องรักษาตัวเองหลังจากให้กำเนิดบุตร และต้องดูแลเอาใจใส่บุตรด้วยความใกล้ชิด ดังนั้นจึงควรได้กำหนดระยะเวลาให้ระงับการหย่าในช่วงนี้ไว้ก่อน ทั้งนี้ หากมีการฟ้องหย่าและต้องพิสูจน์ความผิดของการจงใจละทิ้งร้างซึ่งต้องกระทำต่อศาล อาจส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของภริยาและอาจส่งผลต่อการเลี้ยงดูบุตรได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นควรกำหนดระยะเวลาห้ามสามีขอหย่าในระหว่างที่ภริยาเพิ่งให้กำเนิดบุตรและบุตรอายุยังไม่ครบ 1 ปี และปัญหาประการสุดท้ายเรื่องการตีความการกระทำของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถทนอยู่ร่วมด้วยได้จนต้องแยกไปอยู่ต่างหากโดยในกฎหมายของต่างประเทศเรียกการกระทำดังกล่าวว่าการจงใจละทิ้งร้างโดยทางอ้อม (constructive desertion) ผู้เขียนเห็นว่าควรบัญญัติว่าการจงใจละทิ้งร้างให้หมายความรวมถึงการกระทำดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความชัดเจนสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง